

X. men niet flegts voortreflyke Tuinen aan-
 Hoofdf. leide, maar ook Koorn, Tarwe, Garst en
 andere gewafsen, in eenen ryken overvloed
 inzamelde, en menigvuldige vrugtdragen-
 de Wynbergen geplant had, oordeelde zy
 het billyk zich, onder bewilliging van de
 Heeren Staten Generaal, van eenige voor-
 regten te bedienen, die zy van regtswe-
 gen mogt invoeren, en tevens gebruiken
 in haare overige Kolonien in de In-
 dien.

Het is zeker dat de Oost-Indifche Maat-
 fchappyy zeer vele en grote voordeelen trekt
 van de jaarlyks inkomende Tienden, Pag-
 ten der Wynen, Brandewynen, Bieren en
 Tabak, als mede van het Grondregt der
 verkogte vaste goederen, gelyk ook van
 den Handel, eneindelyk van het Geld, zo
 als het in Indie gangbaar is. Wy agten het,
 om den waren ftaat der zaken des te beter
 te doen begrypen, niet ondientftig over alle
 die byzondere voordeelen wat omftandiger
 te handelen.

De Kom- Ten aanzien van de Tienden ftaat aan te
 pagnie merken dat dezelve alleen van de veld-
 trekt vrugten, voornamelyk egter van Tarwe,
 Tien- Rogge, Garst, en ook van de Peulvrugten
 den van zyn geeischt geworden. — Van die
 de veld- belasting zyn de Bedienden der Kompagnie
 vrugten. lang bevryd gebleven; want zy waren niet
 onder de algemeene opneming begrepen,
 volgens welke zy zouden hebben moeten
 aantoonen, hoe veel zy gezaaid hadden,
 en hoe veel zy meenden in de Koornmaga-
 zynen der Kompagnie van hunnen oogst
 te

te zullen leveren. — Daarenboven moet men wel aanmerken dat in den beginne flegts de Tienden van de veldvrugten zyn geeischt geworden, en dat van het geen elk jaarlyks noodig had om te zaayen en te bakken niets genomen werd, houdende de Kompagnie zich met het gemelde oordeel te vrede, mids men maar eerlyk en opregt in zyne opgave te werk ging. X.
Hoofdst.

Nadat de Bewindhebbers der Oost-Indische Maatschappye egter uit de jaarlyks overgezondene Boeken zagen, dat de Tienden der Burgers wel naar behooren waren opgeteekend, doch dat van de Tienden haarer Bedienden niets te vinden was, heeft dezelve, voornamelyk op de klagt der Burgers over deze en andere zaken, in den jare 1707 goedgevonden andere schikkingen te beramen, en den Bedienden allen Koorn- Wyn en Vee-handel te verbieden, als drie zaken, waarvan de Inwoners voornamelyk bestaan moesten; ook is hun verboden eenige Landgoederen of Tuinen in eigendom te bezitten, dewyl men oordeelde dat zulks diende om de Kolonien merklyk te benadeelen. — Hieruit ontstonden grote verwyderingen tusfchen de Bedienden van de Kompagnie en de Burgers; men deed wel zyn best om de eensgezindheid onder hen weder aan te kweeken; doch de pogingen, welke men ten dien einde aanwendde, waren niet magtig genoeg om den wrok, tusfchen de twee partyen gerezen, weg te nemen. Zy, die hunne goederen verloren hadden, waren be-

X. bedagt op middelen om hen, welke zy als
 Hoofdst. de oorzaken dier schade beschouwden, zulk
 eenen trek betaald te zeiten, door hen op
 alle mogelyke wyzen te onderdrukken, en
 telkens ontwerpen te smeeden, waardoor
 zy mogten bezwaard worden.

De Tien- Hierdoor is te weeg gebragt dat de
 de moet Inwoners gehouden zyn om ook Tien-
 ook be- den van hun Brood en gezaaid Koorn
 taald worden te betalen. Men heeft daarenboven in be-
 van het raad gestaan om Tienden van de Wynen te
 Brood en vorderen; doch wy vinden aangeteekend
 Zaaikoo- dat dit laatste ontwerp niet heeft kunnen
 koorn. doorgedrongen worden. ——— Gevoeg-
 lyk kunnen wy aanmerken dat de Kompag-
 nie hier, in de invordering der Tienden,
 op eene gantsch andere wyze moet te werk
 gaan, dan in de meeste Landen van Europa
 gebruiklyk is: want indien zy het Koorn
 van het veld wilde laten halen, en naar
 huis brengen, zoude zy, uit hoofde van
 de grote uitgestrektheid der Kolonien, en
 den verren afstand der huizen van elkande-
 ren, merklyke schade lyden, dewyl 'er wel
 een vierendeel jaars zoude verlopen eer
 alles was ingezameld, gedurende welken
 tyd eene meenigte van korrels zouden moe-
 ten uitvallen, omdat de hette in den tyd
 van den oogst doorgaans zeer geweldig is.
 ——— Even weinig is het mogelyk de
 Tienden te verpagten, omdat men bezwaar-
 lyk iemand zoude kunnen vinden, die den
 last, aan derzelve invordering verknogt,
 wilde op zich nemen. ——— Ieder Inwo-
 ner is derhalven verpligt om de Tiende van
 het

Wyze.
 waarop
 de Tien.

het veld, nevens zyn eigen graan, naar huis te voeren, en alles daar te dorſchen en ſchoon te maken, wordende, wanneer hy zyn gewas in het Koornmagazyn van de Kompagnie brengt, de tiende Mudde 'er afgetrokken, zonder dat voor dezelve iets betaald wordt. — Om egter alle benadeeling voor te komen, wordt elk gevraagd hoeveel hy ſtaat maakt van zyn zaaikoorn weder te zullen bekomen, gelyk ook elk, wanneer de algemeene opneming geſchiedt, moet aangeven hoe groot, in zyn huisgezin, het getal van kinderen, en dat van ſlaven en ſlaavinnen is, waaruit dan gemaklyk een overſlag kan gemaakt worden wegens de hoeveelheid van Brood, welke hy jaarlyks noodig heeft. De Kompagnie koopt vervolgens alle de overige Rogge, Tarwe en Garst, die zy in haare Magazynen bewaart om ze naar Batavia te verzenden. Wanneer elk zyn graan geleverd heeft, en beraling wil hebben, wordt hem de Tiende afgekort, zodat hier zeer gepaste maatregelen tegen bedriegeryen genomen zyn.

Indien het gebeurt dat iemand, by de gemelde algemeene opneming, zyne rekening kwalyk gemaakt, en meer aangegeven heeft dan hy wint, gelyk zeer gemaklyk gebeuren kan, dan heeft hy egter geene vryheid om iets aan de Tiende, zo als hy die volgens zyne opgave zoude hebben moeten betalen, af te korten.

Onder de middelen, waarmede de Inwoners zich hier voornamelyk generen, is de

X.
Hoofdt.
de door
de Kom-
pagnie
wordt
ingeza-
meld.

X. de Landbouw het hoofdzaaklykste, zodat
 Hoofdst. zy dien zeer sterk voortzetten, en jaarlyks
 zeer veel graan teelen, als wetende dat zy,
 na de levering en afgetrokkene Tienden,
 hun geld terstond uit de kasse van de Kom-
 Wat by pagnie ontvangen. — Eer hun dit egter
 het beta- betaald wordt, moeten zy aan den Dis-
 len van het pensier eene asignatie, door den Gou-
 Koorn wordt verneur geteekend, ter hand stellen, volgens
 waargenu welke hem gelast wordt zo vele Mudden
 men. Rogge, Tarwe of Garst van ieder in het
 byzonder te ontvangen. Ook moeten zy,
 na de levering, eene Quitantie vorderen,
 en dezelve aan den Heer Gouverneur bren-
 gen, opdat hy zien moge dat de bepaalde
 hoeveelheid is opgebracht. — Nadat
 deze, en eenige andere kleine omstan-
 digheden zyn voorafgegaan, geeft de
 Gouverneur aan hem, die Koorn geleverd
 heeft, weder eene asignatie, waarin, met
 aftrekking van het geen de Leverancier
 schuldig is, de gantsche som, die aan den-
 zelve moet betaald worden, staat uitge-
 drukt. Deze asignatie moet hy aan den
 Hoofd. Administrateur en Opper - Koop-
 man in de Vesting brengen, om ze ook
 door dezen te laten teekenen, waarna hy
 ze aan den Kasier geeft, die hem onmid-
 delyk betaalt, of ten minsten den tyd vast-
 stelt, wanneer hy het geld kan komen ont-
 vangen. Uit dit alles kan men ligtlyk op-
 maken dat de Kompagnie zeer omzigtig te
 werk gaat om alle bedrog voor te komen;
 en zo wel te zorgen dat de Inwoners in
 hunne regten niet verkort worden, als dat
 zy

zy zelve van onregtvaardigheden worden te rug gehouden. X.
Hoofdst.

Kolbe heeft reeds aangemerkt dat 'er, ten zynen tyde, veel graan geteeld werd, dewyl het Land toen al vry uitgestrekt, en, naar den korten tyd, gedurende welken de Kolonien maar gestaan hadden, zeer volkryk was. ——— Terstavinge van zyn zeggen beroept hy zich op de meenigte van volk, die jaarlyks van Brood moet voorzien worden, waarby hy nog voegt dat ook eene grote hoeveelheid meel, koorn en brood voor de slaven, voor de bezetting, en voor de in- en uit-gaande schepen moet geschikt worden. Men moet daarenboven rekenen dat 'er jaarlyks vele lasten Tarwe en Rogge door de hooge Indische Regeering geeischt, en, even als andere Koopwaaren, naar Batavia, en naar elders verzonden worden. *Kolbe* stelde de hoeveelheid van Brood en Meel, welke in zynen tyd door de Inwoners en Bezetting gebruikt werd, jaarlyks op 16000 mudden: die, welke voor de af- en aankomende Schepen noodig was, op 200 mudden; en die, welke verzonden werd, op 1700 mudden, waarby eindelyk nog 2000 mudden geteld worden, voor het geen men weder zaait om nieuwen voorraad te winnen. ——— Hieruit maakt hy eene berekening van het voordeel, dat door de Tienden van het Koorn jaarlyks aan de Kompagnie wordt opgebracht. Het zelve bestaat namelyk ten minsten in 2000 mudden, die, tot geld gebragt zynde, eene som van 14000 Guldens beloopt.

Hoe veel de Kompagnie jaarlyks omtrent aan Tienden trekt.

Be-

X. Behalven deze inkomsten is 'er, ten
 Hoofdst. voordeele van de Kompagnie, ook eene
 Verpag- pagt op den Dranken de Tabak ingevoerd,
 ting van die niet slegts van de Europeaansche en hier
 den vallende Wynen, maar ook van de Bieren,
 Drank en Brandewynen, en andere gedestilleerde
 de Tabak. wateren, moet betaald worden, gelyk men
 ze mede moet opbrengen voor de Tabak,
 die uit Virginie en van elders aan de Kaap
 gebragt wordt.

Hoe en Deze verpagting geschiedt altyd in de
 wanneer Vesting, op den laatsten dag van de maand
 deze ver- Augustus, op welken dag ook alle de
 pagting Boeken van de Kompagnie, niet slegts hier,
 geschiedt. maar door geheel Oost-Indie, gesloten
 worden, zynde het de gewoonte dezelve
 met den aanvang van de maand September
 op nieuw te beginnen, om ze naderhand,
 in het net geschreven, met de Retourvloot
 aan de Heeren Bewindhebbers in Holland
 te kunnen zenden. ——— Op uitdruklyk
 bevel van de Kompagnie is de Gouver-
 neur gewoon het doen der Verpagtinge
 met zynen gantschen Politieken Raad
 by te wonen, als welke de voorwaarden,
 waarop zy geschieden zal, vooraf moet
 bepalen en opstellen. Daar worden ook al-
 om Bekendmakingen aangeplakt, opdat
 elk, die genegen mogt zyn om de verpag-
 ting aan te nemen, in tyds wegens dezelve
 verwittigd worde. ——— Op den boven-
 gemelden dag, na het luiden der klokke,
 verschynen alle de Burgers en andere In-
 woners, welke in deze zake eenig belang
 stellen. ——— Nadat de Sekretaris van
 dit

dit Kollegie de voorwaarden gelezen heeft, wordt den Boode of Afslager het srykgeld toegeteld, het welk doorgaans tien Ryksdaalders voor iedere portie bedraagt, en aan den hoogsten Bieder wordt ter hand gesteld. — Zoras deze het srykgeld ontvangen heeft, moet hy twee Borgen stellen, ten genoegen van den Gouverneur en den Raad van Politie, die voor de betalinge der Penningen, wanneer de Pagter zelf in gebreke mogt blyven, moeten instaan. — Wanneer alle de portien op gelyke wyze zyn verpagt geworden, begint men ze af te slaan, zet iedere portie eenige duizend Guldens hooger, en ziet of 'er ook iemand meer voor wil geven dan hy, die den plokpenning genoten heeft.

X.
Hoofdst.

Men schat de voordeelen, die de wynen, Som, brandewynen, bieren en tabak, door der welke de zelve verpagtinge, jaarlyks opbrengen, verpagting opbrengt. op 70000 Guldens aan zuiver geld.

Behalven de voordeelen, die de Kom. pagnie van de Tienden en pagten geniet, len, die doet zy ook winst, wanneer 'er Huizen, de Kom. Hoffteden of andere vaste goederen verpagnie van de kocht worden, het zy by openbare veilinge van de of uit de hand; welke inkomsten bekend verkooppingen zyn onder den naam van Grondgelden. — van vaste Doch deze gelden worden altyd naar den goederen ouderdom van een Huis, Hofftede, of ander vast goed gerekend, zodat 'er drie trappen in worden waargenomen. Wanneer een Huis, dat nog geene tien jaren gestaan heeft, of eene Hofftede, die niet langer is

X. aangelegd geweest, verkogt wordt, betaalt
 Hoofdst. men van de geheele somme der kooppen-
 ningen den tienden penning in de kasse der
 Kompagnie; van vaste goederen, die lan-
 ger dan tien, maar nog geen twintig jaren
 in stand geweest zyn, betaalt men den
 twintigsten, en wanneer zy langer gestaan
 hebben, den veertigsten Penning. ———
 Dewyl nu dergelyke verkooping en schier
 dagelyks voorvallen, begrypt men ligtlyk
 dat deze inkomsten, door elkanderen ge-
 rekend, ter goedmakinge van de noodige
 onkosten eenigszins helpen. Men schar
 dezelve zekerlyk niet te hoog, wanneer
 men stelt dat zy jaarlyks drieduizend Gul-
 dens opbrengen.

Winsten De Kompagnie trekt egter de grootste
 welke de voordeelen van den Koophandel, welke
 Kompag- zy hier op alle de deelen der waereld dryft.
 nie van ——— Men rekent dat op alle goederen,
 den welke zy hier verkoopt, 75 ten honderd
 Koophan- gewonnen wordt, wanneer zy uit Holland
 del trekt. worden overgebracht, en dat de winst op
 die, welke uit Indie komen, 50 ten hon-
 derd bedraagt. ——— Zy geniet ook vele
 voordeelen van de verzendinge van Granen
 en Wynen, welke hier geteeld worden.
 ——— *Kolbe* heeft in zynen tyd de winst
 op het een en ander niet minder dan 30000
 Guldens gerekend, en het is zeker dat
 de handel sedert merklyk is toegenomen.

De Kom- Nog staat aan te merken dat de Kompag-
 pagnie nie ook eenig voordeel trekt van het ligte
 wint ook of Indische geld, het welk van het Holland-
 op het sche

sche zo veel verschilt als het Keizersche van X. het Frankische, Brandenburgsche en Saxi- Hoofdst. sche. In den eersten opslag zal men mis- Indische schien denken dat dit eenig nadeel moet geld. veroorzaken, dewyl alles in Holland met zwaar geld betaald, en hier weder voor ligt verkogt wordt : doch de waarde van alle goederen wordt naar den prys van het Indi- sche geld gerekend.

Wy zullen deze Afdeeling besluiten met ^{Klagten} aan te merken dat de Bewoners van de Kaap, ^{der Eu-} ropeaan- in weerwil van alle goede instellingen, ^{sche Be-} meenen reden te hebben om in verscheide- woners ne opzigten over de wyze, waarop zy be- van de handeld worden, te klagen. ——— De ^{Kaap} *la Caille* zegt dat zy gantsch niet wel te

vrede zyn, 1. Omdat het hun niet vry staat hun Koorn aan vreemdelingen te verkoopen. 2. Omdat men niet wil toelaten dat zy schepen uitrusten, waardoor zy in staat zyn zouden om handel te dryven op de naburige Kusten. 3. Omdat men voor Intres van het geld, het welk ten hunnen gebruike geleend wordt, zes van ieder honderd eischt, en daarenboven nog twee goede Borgen vordert; en omdat, schoon men in zulk een geval, aan zegels en andere geregtigheden, vry veel betalen moet, zy, die geld schieten, egter regt hebben om het, na drie maanden te voren gewaar- schouwd te hebben, weder te eischen. 4. Omdat men den Lutherschen, welke ten dien tyde twee derde deelen der Inwo- neren uitmaakten, niet wilde vergunnen eenen Leeraar van die gezindheid op hun-

X. ne kosten te onderhouden. 5. Omdat men
 Hoofdst. hier Chinezen duldt, die uit Batavie geban-
 nen zyn, en met de goederen, door de
 slaven gestolen, handel dryven.

DERDE AFDEELING.

*Van de Gewoonten, Zeden en Levenswyze
 der Europeanen aan de Kaap.*

Voordes
 len, wel-
 ke de Be-
 dienden
 der Kom-
 pagnie
 van de
 Europe-
 anen, die
 aan de
 Kaap
 gezeten
 zyn, trek-
 ken.

Deze Afdeeling meenen wy niet ge-
 voeglyker te kunnen beginnen dan met aan-
 te merken dat de Bedienden van de Kom-
 pagnie, behalven de vaste bezolding, wel-
 ke zy genieten, grote voordeelen trekken
 van de Europeanen, die aan de Kaap hun
 verblyf houden — Verscheidene zyn
 de oorzaken, waaruit zulks voortkomt.
 By *Kolbe* vinden wy eenigen van dezelve
 aangewezen. Volgens hem ontstaan zy uit
 het vervaardigen van zodanige schriften,
 die niemand dan een Notaris of Sekretaris
 mag opstellen; uit openbare en byzondere
 verkooping; uit gevallen, die met geld-
 boeten getraft worden, en uit meer andere
 bronnen. — Van de Openbare Instru-
 menten, welke door niemand dan door
 eenen Notaris of Sekretaris mogen opge-
 steld worden, trekken voornamelyk de twee
 hoogste Sekretarissen, te weten die van
 den Raad van Politie, en die van den Raad
 van Justitie, hun vaste inkomen: de anderen
 zyn

zyn mede niet van de voordeelen uitgeflo- X.
 ten, maar genieten 'er het een of ander van, Hoofdst.
 inzonderheid in gevallen, die huwlyksza-
 ken betreffen. — Obligatiën, Kon-
 trakten, Getuigenisfchriften, Volmagten,
 Uiterfte Willen, Huwlykfche Voorwaarden
 enz. mogen door den Sekretaris of Notaris
 gepasfeerd worden, in tegenwoordigheid
 van twee getuigen, welken hy naar zyn
 welgevallen mag verkiezen; doch Schepen-
 kennissen zyn van geene kragt, ten zy men
 dezelve gepasfeerd hebbe in het byzyn
 van twee Leden van den Hoogen Raad.
 — Dewyl 'er nu fchier dagelyks der-
 gelyke Instrumenten vervaardigd worden,
 begrypt men ligtlyk dat de Bedienden van
 de Kompagnie, die tot derzelve vervaar-
 diging geregtigd zyn, daarvan aanmerklyke
 winften trekken.

Onder de openbare fchriften moeten ook Van de
 de Procesfen geteld worden, die of monde- mondely-
 lyk of fchriftelyk gevoerd worden. — ke en
 Van beiden genieten de Sekretaris en Ge- fchifte-
 regtsboode zekere vaste voordeelen voor lyke Pro-
 cesfen.
 het rolleeren en dagvaarden. — Wegens de
 laatstgemelde, de fchriftelyke Procesfen na-
 melyk, ftaat aan te merken dat zy langzaam
 ten einde gebragt worden, waardoor zy
 niet zelden verdrietig en kostbaar vallen.
 — Zo dikwyls als de zaak dient, totdat
 zy uitgewezen is toe, moet de Sekretaris
 voor zyne mocite betaald worden, gelyk
 ook de Boode telkens zyn Salaris trekt voor
 het doen der dagvaardingen, en het oppas-
 fen in de Raadkamer. — Daarenboven

X. wordt men, indien het Proces kwalyk uit-
 Hoofdst. valt, tot eene zekere straffe verwezen, die
 naar den aart der zaken is ingerigt. — De
 boete, welke men by die gelegenheid beta-
 len moet, komt egter geenszinsten voordee-
 le der Leden van den Raad van Justitie,
 als die, ter vergeldinge van hunne moeite,
 niets anders dan bloote eer genieten; maar
 de Penningen, welke hieruit voortkomen,
 worden door den Sekretaris van het Kolle-
 gie bewaard, om gebruikt te worden wan-
 neer men crimineele vonnissen moet ter uit-
 voer brengen.

Van de
 vrywillige
 verkoo-
 pinggen.

De voordeelen, welke van het opmaken
 van Koopbrieven getrokken worden, verdie-
 nen mede in aanmerking te komen. — De
 Verkoopingen kunnen gevoeglyk onder-
 scheiden worden in vrywillige en gedwon-
 gene. — Vrywillige noemt men zul-
 ken, die, met verlof van den Gouver-
 neur, door eenen Vendumeester, die te
 gelyk Sekretaris is van den Raad van Politie,
 gehouden worden, ten verzoeke der geen-
 en, die hunne goederen willen laten veilen. —
 De gelden, die van zulke veilingen gemaakt
 worden, worden zes weeken na den verkoo-
 dag door den Boode opgehaald, en by den
 Vendumeester gebragt, die ze, na behoor-
 lyke rekening, aan den Verkooper ter hand
 stelt. — Zulke verkoopingen vallen
 in een jaar vry dikwyls voor, en daaren-
 boven heeft de Boelhuismeester, ten ge-
 valle der Ingezeten- en, die het een of ander
 overtollig huisraad willen verkoopen, jaar-
 lyks vier veilingen ten zynen huize vastge-
 stelt,

feld, waarop elk iets te koop kan brengen. X.
 De Vendumeester trekt in dit geval vierten ^{Hoofdst.}
 honderd voor zyne moeite; en de gewo-
 ne bezolding van den Aflager bestaat in
 eene gulden van de honderd, waarby hy
 nog iets geniet voor het aanplakken der Bil-
 jetten.

Onder de benaming van gedwongene ^{Van de}
 Verkoopingen kan men gevoeglyk zodani- ^{gedwon-}
 gen betrekken, die aangelegd worden uit ^{gene Ver-}
 vreze dat de goederen, wanneer men die ^{koopin-}
 langer bewaarde, zouden bederven, of dat ^{gen.}
 zy niet wel en ten voordeele der belangheb-
 benden bestierd worden, waarom men het
 best oordeelt ze hoe eer hoe liever tot geld
 te maken. Zulke Verkoopingen worden
 dikwyls door de Kompagnie, of door den
 Opper-Koopman, in haaren naam, gehou-
 den, wanneer 'er goederen, die beschadigd
 of door het zeewater bedorven zyn, worden
 aangebragt, in welk geval dezelve, terstond
 na de uitlading, een weinig schoon gemaakt,
 en vervolgens aan de meestbiedenden ver-
 kocht worden, hoe weinig zy ook gelden
 mogen. ——— Hiervan moet men egter
 de speceryen uitzonderen, dewyl die, wan-
 neer zy beschadigd zyn, verbrand worden.
 In dit geval trekt noch de Opper-Koopman
 in de Vesting, noch de Aflager, noch de
 Boode, iets voor hunne moeite, schoon zy
 alles doen moeten wat by andere Verkoop-
 ington wordt waargenomen. De reden is,
 omdat zy in dienst van de Kompagnie zyn,
 en daarvoor jaarlyks bezolding trekken. —
 Van gedwongene Verkoopingen, die by-

X. zondere perfonen aanleggen, worden egter
 Hoofdst. voordeelen door de Bedienden getrokken.

——— Onder dezelve mogen wy ook zulken noemen, die door de Weeskamer gedaan worden, met oogmerk om de roerende en onroerende goederen der Weezen tot geld te maken, en het zelve, totdat zy meerderjarig geworden of gehuwd zyn, op winst uit te zetten. ——— De Vendumeester, die deze Kamer bedient, en tevens Sekretaris van dezelve is, trekt vier ten honderd van de goederen, welke dus verkogt worden; daarenboven moet hy nog voor het opmaken van de lyst, het welk in het byzyn van twee Weesmeesteren geschiedt, gelyk ook voor het houden van het Verkoop-Protokol, en voor andere Schriften, afzonderlyk betaald worden; en hy geniet, zo wel als de Weesmeesters, boven het gemelde, dagelyks twee Ryksdaalders, die telkens betaald worden, zo lang men met het opmaken van den Inventaris, het verkoop-protokol, of het teekenen van andere schriften bezig is. ——— Wanneer de verkooping geeindigd, en het geld door den Aflager of den Boode, die 'er mede het hunne van genieten, is opgehaald, en aan den Vendumeester en Sekretaris ter hand gesteld, dan trekt deze alle gemaakte kosten van het Kapitaal af, en geeft het, nevens zyne schriften, aan Heeren Weesmeesteren, om zich by hen te verantwoorden, en te doen blyken dat hy opregt en eerlyk gehandeld heeft. Zy zetten vervolgens de hoofsom regens eene winst

winst van zes ten honderd uit, om dus uit **X.**
 het inkomen de Weezen behoorlyk op te voe- **Hoofdst.**
 den. — Tot de gedwongene verkoo-
 pingen behooren eindelyk ook die, welke
 geregtelyk gefchieden, wanneer iemand
 zyne schulden niet kan of wil betalen, en
 de schuldeifchers niet langer naar betaling
 willen wagten. — De Sekretaris van
 Justitie begeeft zich, in zulk een geval,
 nevens twee Gekommitteerden uit den Raad,
 en den Boode, naar het huis van den gee-
 nen, die met betalen in gebreke blyft.
 Zy maken te famen eene lyst van alle de
 goederen, die daar in zyn, welke lyst zy
 onmiddelyk, nadat zy opgemaakt is, onder-
 teekenen. Wyders doen zy aan het gehee-
 le Kollegie verflag, en krygen tevens bevel
 om alles, na behoorlyke bekendmaking, te
 verkoopen. De Sekretaris is by zulke ge-
 legenheden Vendumeester, en wordt in
 zyn werk geholpen door de twee bovenge-
 melde Gekommitteerden. De Boode neemt
 den post van Aflager waar, en moet het
 geld van de Koopers ophalen, en aan den
 Sekretaris ter hand stellen — Meer
 andere dergelyke byzonderheden zouden
 wy kunnen bybrengen, doch wy agten het
 gevoeglyk tot zaken van eenen anderen aart,
 waarin de Lezer door de verscheidenheid
 meer genoeg zal vinden, over te
 gaan.

Daar *Kolbe* van de Zeden en Gebruiken **Gebrui-**
 der Europeanen aan de Kaap spreekt, merkt **ken der**
 hy aan, dat het Ceremonieel wegens den **Europe-**
 rang hier, en door gantsch Indie, veel stip- **anen in**
ter byeen-

X. ter wordt waargenomen dan in Europa, Hoofdst. zodat niemand zonder blyken van misnoe-
komften gen zal zien, dat een ander, die in rang
en bezoe- beneden hem is, hem in eenig opzigt wor-
ken. de voorgetrokken. Vooral zyn de vrou-
wen in dit stuk zeer oplettend, en toonen
dat zy het zich niet weinig aantrekken,
wanneer iemand aan het hooger einde ge-
plaatst wordt, in gevalle zy oordeelen dat
haar die plaats toebehoort. ——— Het
geen hy wegens de bezoeken heeft aange-
teekend komt ons niet van genoegzaam ge-
wigt voor om 'er lang op stil te staan. —
Over het algemeen genomen blykt dat men
ten zynen tyde in de gezelschappen veel hield
van eten, drinken en spelen, en dat 'er dus
weinig in dezelve heerschte van die vry-
heid en heufche ongedwongenheid, welke
vriendelyke byeenkomsten geschikt maken
om het hart te vervrolyken.

Van de Huwlyks- Plegtig- heden. Wy zullen byzonderer zyn in het opge-
ven der omftandigheden, die plaats hebben
in de bezoeken, welke by plegtige gelegen-
heden worden aangelegd: en hier moeten
wy voor eerst stil staan op de gewoonten,
welke *Kolbe* ons opgeeft, al ten zynen tyde
in gebruik geweest zynde, voor, by, en
na het voltrekken der Huwelyken. ———
Eer de Verloofden (welke niet mogen
trouwen, voordat de drie huwlyksgeboden
onverhinderd gegaan zyn) voor de eerste
maal zyn afgeroepen, moeten de Ouders
van de Bruid, indien zy geene bezoeken
willen afwagten, deze hunne verkiezing
rugtbaar maken. Wanneer dit geschiedt, dan
is

is het zeker dat elk bekwame gelegenheid zal afwagten om Bruid en Bruidegom geluk te wenschen, zonder zich te haasten om ten dien einde opzettelyk te komen ——— Doch wanneer deze bekendmaking niet gedaan wordt, dan vervoegen zich reeds in den namiddag, nadat het eerste gebod gedaan is, vele goede vrienden, en wel voornamelyk jonge luiden, ten huize van de Bruid, waar zy verzekerd zyn den Bruidegom te zullen vinden. — Na het afleggen der gelukwenschingen blyven zy hier tot laat in den nagt, den tyd doorbrenghende met eten, drinken, danzen en andere vermakelykheden. — De Vader van de Bruid moet derhalven by zulke gelegenheden zorgen dat hy eenen goeden voorraad van spyze en drank in huis hebbe. — In een vertrek wordt eene lange Tafel, van verscheidene geregten voorzien, toebereid. De gasten plaatsen zich niet aan dezelve, maar zitten langs den muur geschaard, terwyl elk een bord en servet neemt, en eischt of krygt, het geen hy van de spyze of den drank verkiest te gebruiken. — Deze vrolykheid wordt genoegzaam alle dagen, gedurende de eerste week, vervolgd, en zelfs somtyds tot de derde Proclamatie. Niet slegts bloedverwanten, maar ook allen, die in vriendschap of kennishoude met Bruid of Bruidegom geleefd hebben, of wegens hunnen rang'er toe bevoegd zyn, laten zich by die gelegenheden vinden, zodat men staande den tyd, gedurende welken de verloofden onder

X.

Hoofdst.

X. der geboden zyn , de meeste avonden , by
 Hoofdst. luiden van middelen , wel vyftig of meer
 menfchen by elkanderen heeft. Op den dag ,
 waarop de derde afroeping gefchiedt , wordt
 gemeenlyk in den namiddag de plegtigheid
 van de trouw verrigt. De Bruid en Brui-
 degom gaan dan doorgaans alleen naar de
 Kerk. Somtyds worden zy uitgeleid en
 ingehaald door twee Jonge Dogters , die
 Speelgenooten van de Bruid zyn , en haar
 met Maagdepalm , en verfcheidene foor-
 ten van gebloemde beftrooyen. — Op
 den trouwdag vindt men geene anderen in
 het Bruiloftshuis dan de naaste Vrienden ,
 en zulken , die door de Bruid of den
 Bruidegom zyn genoodigd. Ten dien
 tyde wordt 'er eene ordentelyke tafel
 gedekt , waarop de uitgezogfte fpyzen
 warm worden opgedifcht , en waaraan de
 genoodigde gasten , in eene geregelde
 orde , naar hunnen rang , zitten. —
 Na de maalyd wordt 'er gedanst , terwyl
 de Muzikanten , die ook fpeelden terwyl
 men met eten bezig was , zich lustig laten
 hooren. Niet zelden verzoekt men , in
 zulk een geval , om de Muzikanten van den
 Heer Gouverneur , welk verzoek door-
 gaans wordt toegeftaan. Anders behelpt
 men zich met de Muziek , die de flaven
 verfchaffen kunnen. Dit danzen duurt
 doorgaans tot na middernagt , en onder het
 zelve houdt men zich ook bezig met vro-
 lyke gefprekken , en het drinken van een
 goed glas Wyn. Wanneer de Bruid en
 Bruidegom de eenzaamheid verkiezen ,
 wor-

worden zy 'door een gedeelte der gas' ten naar de Slaapkamer geleid: de geleiders, by het overige gezelschap terug gekeerd zynde, blyven zich met het zelve nog eenen tyd lang verlustigen. — Des anderen daags komt 'er weder eene grote menigte menschen aan het huis om den nieuwgetrouwdcn geluk te wenschen. — In dit ongenoodigde bezoek gaat het genoegzaam eveneens toe als in het vorige: na de maaltyd wordt 'er weder gedanst, en de slaven en slavinnen bieden wyn, bier, koffie, thee, amandelmelk, en andere ververfchende dranken aan, van welken elk gebruikt het geen hem best aanstaat. — Dus wordt de avond en een goed gedeelte van den nagt weder met allerlei vrolykheden doorgebracht, waarna de Brui-
X.
Hoofdst.

By de geboorte van kinderen is men hier niet gewoon juist groten haast te maken om dezelve te laten doopen. Men stelt die plegtigheid uit tot den eerstkomenden Zondag, nadat het kind ter waereld is gekomen, omdat hier in de week niet gepredikt wordt, en het geheel buiten gebruik is den Doop in eenige andere plaats dan in de Kerk te verrigten. — Somtyds gebeurt het ook wel dat de Inwoners, voornamelyk zy, die diep landwaards in, en dus ver van de Kerk wonen, hunne kinderen eerst eene maand, en nog langer, nadat zy geboren zyn, laten doopen, omdat zy niet zelden door de hooge Rivieren en Beeken, die in den regentyd over-
Van de plegtigheden, die by het kinderdoopen gebruikelyk zyn.

X. **Hoofdst.** loopen, en de gantsche vlakke onder water zetten, belet worden zulk eenen langen en gevaarlyken weg, met een klein kind, af te leggen. — Geen kind kan gedoopt worden, ten zy 'er iemand den post van Gevader op zich neme, en by het verrigten van de plegtigheid beloove dat hy voor deszelfs opvoeding zal zorgen. De verkiezing van zodanigen persoon staat aan den Vader; en wanneer deze 'er eenen uitgekozen, en dezelve zyn woord gegeven heeft, dan kan het nog gebeuren dat de Predikant hem om de eene of andere reden, als, by voorbeeld, omdat hy tot de Roomsche Kerk behoort, niet toelaat. — Somtyds gebeurt het dat de Vader zelf over den Doop staat, zonder 'er iemand anders toe te verzoeken. Het is zelfs, wanneer een kind gezond en sterk is, wel eens gebruiklyk het bedienen van deze plegtigheid uit te stellen, totdat de Moeder weder kan uitgaan, en, nevens den Vader, als getuige by het doopen tegenwoordig zyn. — Voor het overige worden, in dit geval, geene plegtigheden waargenomen. — Men weet hier van kinder noch doopmalen, en de Ouders zyn, door zulke omstandigheden, niet tot het maken van merklyke onkosten genoodzaakt.

Aanmerkingen
wegens
de ver-
waarloo-
zing in
de opvoe-

Ten aanzien van de opvoeding der kinderen staat aan te merken dat, schoon wel niet alle Ouders ten dezen aanzien van verwaarloozing kunnen beschuldigd worden, velen egter dit gewigtig werk op eene

eene agtelooze wyze behandelen. Eenigen X.
 laten de gantsche zorg over het zelve al- Hoofdst.
 leen op slavinnen aankomen, en zyn wel in ding der
 hun schik, wanneer hunne kinderen maar kinderen.
 voor merklyke ongelukken bewaard blyven.

— Deze slavinnen zyn doorgaans Hot-
 tentotische vrouwsperfonen, die aan wel-
 lusten en verkeerde driften verlaafd zyn,
 en de gewoonte hebben om, in het byzyn
 der kinderen, slegte en onnutte taal te
 voeren. Zy zorgen genoegzaam alleen om
 een kind, dat aan haare zorgen is toever-
 trouwd, wel van eten en drinken te voor-
 zien, en het allerlei vermaak te bezorgen,
 opdat het steeds welgemoed en vrolyk bly-
 ven moge. ——— Schoon dan de ouders
 hunne kinderen naderhand al met een goed
 voorbeeld voorgaan, zyn egter, wanneer
 zy tot jaren van onderscheid gekomen zyn,
 de hebbelykheden menigwerf te veel gezet,
 om merkelyk verbeterd te worden. ———
 Men kan wel niet ontkennen dat deze flavin-
 nen vry bekwaam zyn om op de kinderen
 te pasfen, en wel met dezelve om te
 gaan. Ook zyn zy gefchikt om hen de taal,
 die hier en door gantsch Oost-Indie
 meest in zwang gaat, en de Portugeefche
 is, wel te leeren; maar by deze be-
 kwaamheden ontbreekt haar de voornaam-
 ste, die tot het geven van een goede op-
 voedinge in het byzonder vereischt wordt.

— Want behalven dat zy zeer gebrek-
 lyk zyn in het fpreken van Hollandsch, en
 daardoor haare voedfterlingen kwade ge-
 woonten doen aannemen, maken zy in
 het geheel geen werk van iets, dat naar
 deugd

X. deugd en goede zeden gelykt. — Sommigen schroomen wel om, in het byzyn van anderen, iets dat onbetamelyk is, te zeggen of te doen: doch dewyl zy 'er slegts door de enkele vreze voor straffe van terug gehouden worden, verbannen zy allen schroom, zoras zy by de kinderen alleen zyn. — Zo slegt als het nu in vele huizen met de kindertugt gaat, zo slegt is het ook in verscheidene opzigten met de Scholen gelegen, niet omdat de Kompagnie daaromtrent geene geschikte maatregelen neemt, en ook niet omdat de Ouders zich het onderwys hunner kinderen geen geld willen laten kosten, maar omdat zy, welken het onderwys der jeugd is aanbevolen, zich zelden genegen toonen om de naarstigheit, die hier toe vereischt wordt, by aanhoudenheit aan te wenden. — Alle Ziekentroosters, Voorlezers of Voorzangers, die de Kerken bedienen, hebben van de Kompagnie bevel om in de week, wanneer in de Kerken niets te doen valt, de kinderen der inwoneren te onderwyzen in het lezen, schryven, fyferen, en in de gronden van den Christelyken Godsdienst. — Men klaagt egter, dat, schoon sommigen hunner al met eenen goeden yver beginnen school te houden, die yver niet lang duurt, omdat zy zich liever op den handel willen toeleggen, als een middel om op eene gemaklyker en geruster wyze geld te winnen, dan door het verdrietig school houden. Anderen hunner houden zich alleenlyk bezig met

zodanigente onderrigten, die hunne belydenis leeren willen, met oogmerk om ten Avondmaal te gaan. — Dewyl egter de nood vordert dat de kinderen onderwezen worden, en niet geheel zonder tugt opgroeeyen, zyn 'er altyd nog eenigen in de bezetting, die de hand tot dit nuttige en noodzaaklyke werk willen leenen. Zulken bevinden zich hier ook zeer wel by, dewyl zy 'er veel gelds mede verdienen: want 'er zyn geene inwoners, die eenig vermogen hebben, of zy willen gaarne ryklyk betalen voor de lesfen, die aan hunne kinderen gegeven worden. Daar nu het getal der kinderen groot, en dat der onderwyzeren gering is, kan men ligtelyk begrypen dat zy, die dit werk wel behartigen, niet bekrompen van hunne inkomsten behoeven te leven. — *Kolbe* zegt dat hy twee van deze Schoolmeesteren gekend heeft, die hem meermalen verklaarden dat zy doorgaans dertig Ryksdaalders in de maand, eer meer dan minder, ontvingen. — Met reden heeft ook meer dan een Schryver aangemerkt dat het hier zo min als in andere waerelddeelen aan kundige mannen ontbreken zoude, indien de Schoolhouding op eenen goeden voet geregeld was, dewyl het den kinderen geenszins aan natuurlyke bekwaamheden ontbreekt, gelyk genoegzaam blykt uit de vorderingen van zodanigen, die naar Europa gezonden, en daar tot nutte kundigheden opgeleid worden.

X.
Hoofdst.

Men vindt aangeteekend dat de Holland-Handel
II. DEEL. S fche

X. fche inwoners hier naar evenredigheid ster-
 Hoofdst. ker in getal zyn dan te Batavia. Het Vlek
 en levens- moet voornamelyk bestaan van de vreemde
 wyze van Schepen, die 'er komen aanleggen, en aan
 de inge welken de ingezetenen ververschingen
 zetenen. leveren. Elk bootst dus in eenen ze-
 keren graad de zeden en gewoonten na der
 Natie, met welke hy den meesten handel
 dryft.

Tyd, Wy agten het hier geene ongevoeglyke
 waarop plaats om een weinig uit te weiden over
 hier den tyd, wanneer de Oost-Indische en ande-
 Schepen re schepen aan de Kaap komen, en over
 aankomen, de wyze, waarop zy ontvangen worden.
 en hoe zy ——— Vooraf merken wy aan dat de in-
 ontvangen woners de gewoonte hebben om het jaar
 worden. slegts in twee deelen te onderscheiden,
 waarin zy het voorbeeld der Zeevarenden
 Verdee- volgen, die, in de verdeling van het jaar,
 ling van op de winden en andere omftandigheden
 het jaar. agt geven, en alleen van de goede en kwa-
 de Mousfons weten te spreken, die aan de
 Kaap de Regentyd en de drooge tyd ge-
 noemd worden. Iedere van deze verwisfel-
 lingen neemt haaren aanvang met het eene
 Æquinoctium, of Nagtevening, en eindigt
 met het andere. — De goede Mousfon, of
 (zo als men hier zegt) de drooge tyd
 begint, wanneer de Zon in de zuidelyke
 teekenen komt, wanneer het hier Lente is,
 die van den Zomer gevolgd wordt, of
 wanneer Europa Herfst en Winter heeft:
 maar zoras de Zon in de Noordelyke tee-
 kenen komt, en men in Europa Lente en
 Zomer geniet, en het Herfst en Winter aan
 de

de Kaap is, zo eindigt de goede Mousfon of drooge tyd, en de kwade Mousfon of regentyd komt dan in de plaats, die zo lang aanhoudt, totdat de Zon weder in de zuidlyke teekenen komt. — In zulk eene verdeeling van het jaar hebben de zeevarenden zeer groot belang: want zy weten dat hun, staande de goede Mousfon, of den droogen tyd, die in het laatst van September eenen aanvang neemt, niets te vrezen staat, en dat zy tot in Maart toe geen merklyk ongeval te dugten hebben, wanneer zy zich naby de Kaap bevinden of reeds in de haven zyn ingeloopt. Gedurende dien tyd staat hun geen ander gevaar te vrezen, dan dat zy met den Zuid-oostenwind, die als dan met zyne nevenwinden heerscht, niet in de haven van den Tafelberg kunnen komen, maar of naar de Saldanha-baai moeten stevenen, of in de haven van het Dassen-eiland het anker uitwerpen. Schoon zy al met veel moeite in de haven zeilden, zoude de sterke tegenwind hen egter beletten de regte Rede, daar de Schepen doorgaans het anker laten vallen, te bereiken, en hen noodzaken om onder het Robben-eiland zolang te vertoeven, totdat die onstuimige wind zoude gestild zyn. — In de kwade Mousfon, of den Regentyd, is het integendeel geheel anders met de zaak gelegen. Dezelve begint in het laatst van Maart, en woedt tot omtrent het einde van September: in dien tyd twist de Noordweste wind met zyne Bywinden om de heerschappy; en schoon deze voor de aanvarende schepen wel gun-

X.
Hoofdst.

Berigt
wegens
de goede
en kwade
Mousfon
aan de
Kaap.

X. Hoofdst. ftig schynt te zyn, hebben zy egter, wanneer hy waait, te verwagten, dat zy van verre, en zelfs van naby, niets onderscheidenlyk zien kunnen, omdat de lugt dan geheel zwart is, en zich op de oppervlakte van het water legt, zodat zy de Bergen bedekt voor het oog, tot dat men 'er zeer na onder is. Iets dergelyks heeft men in de goede Mouson niet te verwagten, omdat de lugt dan doorgaans helder en klaar is. ——— Daar enboven durft men, met eenen zwaren Noordwesten wind, niet wel in eene haven inloopen, omdat de voortgang van het Schip dan te groot en te schielyk is, en de uitgeworpene ankers bezwaarlyk kunnen houden. Nog kan men, reeds in de haven gekomen zynde, niet zeer onbekommerd blijven liggen, omdat het menigwerf gebeurt dat een anker, en somtyds wel alle drie te gelyk gebroken worden, waardoor het schip regt naar den oever dryft, en dus tegen de klippen verbryzeld wordt, of strandt. ——— Beide deze winden woeden en razen in de haven, en op het omgelegen land, op eene vervaarlyke wyze, zodat men, in den droogen tyd, uit oorzake van het menigvuldige stof, dat met vele steentjes vermengd is, niet wel kan uitgaan, terwyl men in den regentyd wordt verhinderd door de meenigte van water, en wel te vrede is, wanneer men niets buitens huis te verrigten heeft. ——— In volle zee zyn die winden veeltyds zagter, en waayen over het water heen, zodat de schepen geen gevaar te dugten hebben, ten zy ze te dicht aan land

ko-

komen. — De zeeluiden noemen die X. foort van winden met de Portugeefche be- Hoofdft. naming van Travaadwinden, zonder te be- Travaad- denken dat de Travaadwinden, welke zy winden op'zee hebben, merklyk verschillen van de verschil- len mer- kelyk van Zuidoostelyke winden aan de Kaap. Geen wind verdient eigenlyk dien naam dan zulk de zuid- oostelyke winden uit eenen ftrydigen hoek inkomt, en dus een Kaap. fchip noodzaakt om van koers te verande- ren. — Eenigen verhaalen dat zy, fttaande hunne reize, meermaalen bevonden hebben dat, onder de verzengde Lugtfreek, voornamelyk bezuiden de Linie, uit eene dikke en pikzwarte wolke, een hevige wind met het grootfte geweld uitborst, die ge- heel ftrydig was met dien, welke reeds lang gewaaid had, zodat de gezwollene zeilen in een oogenblik flap hingen, en met groot geweld tegen den mast aanfloegen; men was dus in gevaar van den mast en de daar- aan hangende zeilen te verliezen, en vond zich genoodzaakt om eenen anderen koers te nemen. — Wanneer Schipper en Stuurman zulk eene zwarte wolk van naby, of ook van verre, zien, en merken dat zy van tyd tot tyd groter wordt, dan geven zy doorgaans aan de matroozen en foldaten bevel om zich gereed te houden, om de zeilen geheel te kunnen innemen, of dezelve fchielyk naar den opkomenden wind te keeren, als wetende uit de onder- vinding dat die wind niet lang zal aanhou- den, en dat zy vervolgens den vorigen

X.
Hoofdst. koers zullen kunnen hervatten. Het gebeurt dikwyls dat zy op éénen dag, of in éénen nagt, verscheidene van die stormspellende wolken zien, zodat zy telkens voor de zeilen moeten zorgen, tot dat de lugt weder helder wordt. ——— Zulke eigenschappen vindt men zekerlyk niet in den Zuidoostelyken wind aan de Kaap: want dezelve komt niet schielyk op, maar dezelve voortteekens worden reeds lang voordat hy begint te waayen bespeurd. ——— Wanneer hy egter begonnen heeft door te zetten, steekt hy zo geweldig op, dat men meent dat hy alles het onderst boven zal keeren. ——— Men ziet dan weinige menschen buitens huis, en alle deuren, die naar den wind toe staan, zyn dicht gesloten. Daarenboven veroorzaakt hy, gelyk wy reeds gezegd hebben, groot nadeel aan den Wynstok en de Granen. In de haven kan hy egter, schoon hy geweldiglyk woedt en raast, aan de Schepen, die daar ten anker liggen, geen ander kwaad veroorzaken, dan dat hy ze sterk in beweging brengt, en telkens doet ryzen en dalen. Want dewyl die wind van het land afkomt, is het zeker dat hy eer geschikt is om de schepen diep in zee te jagen dan om ze te doen stranden, schoon zelfs alle ankers verloren gingen, waarvoor men egter niet te vrezen heeft, indien de Stuurman of Schipper slegts op zyne hoede is om van tyd tot tyd de ankertouwen bot te vieren. Daarenboven waait deze zuidoostelyke wind niet slegts gedurende zulk eenen korten tyd
als

als de rechte Travaadwinden, maar zelden X
 minder dan twee of drie, en fomtyds wel Hoofdst.
 agt dagen na elkanderen; ja fomtyds ge-
 beurt het zelfs dat zy eene gantsche maand
 aanhouden. ——— Uit dit alles blykt dat
 deze wind genoegzaam niets gemeens heeft
 met de Travaadwinden. Wy zullen hier
 nog byvoegen dat de goede Mousfon de
 drooge tyd genoemd wordt, omdat 'erdan
 menigwerf, in den tyd van twee of drie
 maanden, geen droppel regen valt. Indien
 het aardryk in het midden van November,
 wanneer de airen uit haare halmen spruiten,
 en de druiven beginnen groot te worden,
 met een weinig regen bevogtigd wordt, zo
 heeft men onfeilbaar eenen goeden oogst
 van Koorn en Wyn te verwagten, omdat
 men in dien tyd voor geene schade van het
 weer behoeft te dugren, schoon het op het
 laatst en in den beginne van dien droogen
 tyd fomtyds dondert en blikfemt, en de
 Zon, zo lang dezelve aanhoudt, haare
 grootfte kragt heeft. ——— Zoras de
 Regentyd, waarvan wy te voren reeds ge-
 sproken hebben, begint te naderen, verliest
 de Zuidooste wind zyn vermogen, en de
 Noordweste waait in deszelfs plaats. De
 heldere lugt betreft, en wordt met dikke
 wolken bezet, die in plaats van sneeuw,
 welke des winters in Europa valt, zware
 en aanhoudende plasregens veroorzaken,
 waardoor byna alles onder water staat. De
 twee maanden van Juny en July verloopen
 gemeenlyk geheel, zonder dat de zon gezien
 wordt; en zo onstuimig als de Zuidooste

X. wind is, wanneer de Zon in de Zuidelyke
 Hoofdst. Teekens komt, zo lelyk is de Noordweste,
 wanneer zy de Noordelyke Teekens door-
 wandelt.

Wanneer Het een en ander is oorzaak dat de
 de Sche- Heeren Bewindhebbers der Oost Indische
 pen aan Kompagnie goedgevonden hebben te beve-
 de Kaap len, dat geene Schepen uit Indie zouden
 komen dat geene Schepen uit Indie zouden
 en weder wederkeeren, wanneer deze kwade Mous-
 vertrek- fon of Regentyd regeerde. De Hoofden der
 ken moe- Indische Landen zyn daarom gelast om ze
 ten. op zulk een tyd van Batavia naar Ceylon af
 te vaardigen, dat zy voor het eindigen
 van de goede Mousfon aan de Kaap mogen
 komen, en het Scheepsvolk gelegenheid vin-
 den om, na zich verkwikt en de noodige
 ververfchingen ingenomen te hebben, in
 den goeden tyd naar Holland op reis te
 gaan. Want vermids de Schepen en het
 volk reeds lang in Oost-Indie, en ook lang
 op reis geweest zyn, moeten zy noodwen-
 diglyk deze haven aandoen, om versch
 water en mondkost in te nemen, en ook om
 een weinig uit te rusten, opdat zy den togt
 weder met vernieuwden moed en kragten
 mogen aanvangen en voortzetten.

Rede- De redenen, waarom het in dezen tyd
 nen waar- gevaarlyk is aan de Kaap te landen, zyn
 om de verscheiden. — Om over dezelve eenigs-
 Noord- zins te kunnen oordeelen moet men aan-
 weste merken dat, daar de Zuidooste Wind en
 wind ge- merken dat, daar de Zuidooste Wind en
 vaarlyk is zyne Bywinden aan de Schepen, die in de
 voor de haven zeilen, of daar reeds in liggen, geene
 Schepen. schade toebrengen, omdat zy ze maar
 sterk slingeren, en van het land afzetten,
 de

de Noordweste wind integendeel den zeevarenden grote nadeelen kan veroorzaken. X.
Hoofdst.
Hy gaat de eerstgemelden in heftigheid en onstuimigheid te boven : ook is hy langer van duur, en dus moet volgen dat de Schepen, die, terwyl hy waait, de haven willen aandoen, groot gevaar loopen, omdat men dan, uit oorzake van de dikke en zwarte lugt, niet van zich af kan zien.

Het is wel zeker dat de zeeluiden door De mid- verscheidene middelen de hoogte, op wel- delen om ke zy zich bevinden, kunnen berekenen, en het ge- weten dat zy niet ver van het land af zyn: vaar te ook is het bekend dat het land van deKaap men zyn zeer hoog is, dat het grote en steile niet altyd Bergen heeft, en dat in den mond van de g.no.g. Haven een Eilandje ligt, het Robben- ei- zaam. land genaamd, waarop de Kompagnie eene wagt legt, die op de Schepen moet passen, en zoras zy een Schip in het oog krygt, een stuk geschut losbranden, en de Holland- sche vlag opsteken, welk alles ook op het Leeuwenhoofd moet geschieden, terwyl die wagt tevens bevel heeft om des nagts een groot vuur op eenen heuvel te branden, opdat de aankomende Schepen hunnen koers naar het zelve zouden kunnen rigten. Doch alle die voorzorgen zyn, in vele gevallen, slegts van geringen dienst. Want, behalven dat het den Bestierderen der Schepen wel eens ontbreekt aan grondige kennis wegens de winden en de eigenschappen van het Land, kunnen zy, uit hoofde van de dikke en zware lugt, menig-

X. Hoofdft. menigwerf by dag de vlag, en by nagt het vuur niet ontdekken; daarenboven belet het geraas van den wind hen niet zelden het geluid van het kanon te hooren. Ook kunnen zy, door de hevigheid van den wind, het Schip fomtyds niet regeeren, zodat zy buiten ftaat zyn om de zandplaten en blinde klippen te myden; en vooral die grote klip, welke de Walvisch genaamd, en by het Robben-eiland gevonden wordt.

De Schepen, die uit Holland komen, en naar Indie bestemd zyn, moeten aan de Kaap mede het anker laten vallen, het zy dat ze omtrent Paasfchen of Amsterdamsche Kermis van daar verzonden worden: by gevolg komen zy hier aan in de goede of kwade Mousfon, in den droogen, of in den regentyd. — Doch behalven dat zy voorzien zyn van eene gedrukte Instructie, aanwyzende hoe zy de gevaren best vermyden kunnen, is het volk ook in verre na zo afgemat niet als dat, het welk uit Oost-Indie komt. Daarenboven worden de Matroozen, door eene belooning van tien Ryksdaalders, aangezet om naarftiglyk naar het land uit te kyken. Somtyds ziet men, in plaatfe van eenen, die in den mast de wagt heeft, zes, agt, en tien te gelyk in het wand zitten om land te ontdekken. — De uitlopende en hier aankomende Schepen hebben wyders goede ankertouwen, voor welken zy veel veiliger liggen dan die uit Oost-Indie komen, dewyl derzelve touwen reeds lang zyn gebruikt geworden. Eindelyk blyven de uit Holland komende Schepen hier zelden langer dan veer-

veertien dagen, of uiterlyk drie weeken, liggen, maar vervorderen hunne reis naar Batavia of Ceylon, zoras zy versch water en den noodigen leeftogt hebben ingenomen; gedurende welken tyd voor de aan boord zynde zieken, zo zy niet gezond worden, versch volk wordt aangenomen: terwyl men ook dan gelegenheid genoeg heeft, om de noodige brieven af te vaardigen. Doch de Schepen, die uit Indie komen, moeten hier veel langer vertoeven, omdat het eene naar het andere moet wagten, totdat zy allen, van volk en levensmiddelen voorzien zynde, en hunne Brieven naar Holland ontvangen hebbende, in gezelschap van elkanderen derwaards mogen vertrekken. Men begrypt dus ligtelyk dat de laatsten vry meer gevaars loopen dan de eersten, dewyl zy zwakker ankertouwen, minder volks en zwarer lading hebben, en daarenboven langer moeten blyven liggen.

Het verblyf en vertrek der aangekomene Schepen in en uit deze Flaven verschaffen vertooningen, welke gantsch niet onaangenaam zyn. Het lust ons de byzonderheden, welke voor, by en na het zelve plaats hebben, kortelyk op te geven. — Voor het vertrek, en zo lang de Vloothier ligt, schynt de Kaap veel volkryker dan naar gewoonte, dewyl de meenigte door de Vlootelingen niet slegts merklyk wordt vermeerderd, maar men 'er ook ten dien tyde menfchen van het platte land vindt, die hunne veld- en boom-vrugten ter markt brengen,

X.
Hoofdst.

Byzonderheden, welke, by het verblyf en vertrek der Schepen, aan de Kaap plaats hebben.

X. gen, en zich pogen te voorzien van ver-
 Hoofdst. scheidene waren, die uit Indie worden over-
 gebracht. ——— De huizen zyn dan op-
 gepropt met volk, en alles is vol gewoels.
 Wanneer de tyd van het vertrek nadert,
 hoort men drie dagen na elkanderen den
 Trommel door alle de straten roeren, ter-
 wyl de Trommelslager tevens uitroept dat
 elk zich, binnen den tyd van 24 uren, naar
 zyn bescheiden schip zal hebben te begeven,
 ten einde hy de Schepen niet late vertrekken,
 onder bedreiging dat hy, in dat geval, door
 den Fiskaal zal gestraft worden. ———
 Eindelyk waait'er, gedurende de laatste drie
 dagen, eene blaauwe Vlag van het Admiraals
 Schip, het welk als de laatste waarschou-
 wing, zo voor de Officieren als gemeenen,
 is aan te merken, te kennen gevende dat
 het nu tyd is om aan boord te komen. En
 opdat niemand zoude kunnen voorwenden
 dat hy dit teeken van waarschouwing niet
 gezien heeft, zo wordt alle morgens, in de
 laatste drie dagen, wanneer die vlag wordt
 opgestoken, eene kanonschoot gedaan.
 Dit zelfde geschiedt mede, wanneer het
 anker geligt wordt, ten einde ieder Kapi-
 tein het in zynen rang ligte, en in de voor-
 geschrevene orde afzeile. ——— Hierop
 begint men, wanneer de geheele Vloot ver-
 trekt, te kanonneren, ieder Schip neemt met
 eenige schoten afscheid, terwyl tevens aan
 het zelve, op gelyke wyze, eene goede reis
 wordt toegewenscht. ——— Na het ver-
 trek van de Vloot is de gedaante van zaken
 aan de Kaap merkelyk veranderd: niet slegts
 wor-

worden 'er, na het afzeilen der Schepen, 2000 menschen minder gevonden, maar allen, die van het platte land kwamen, ja zelfs velen van de Burgers, begeven zich naar hunne landgoederen, waardoor de Kaap, om zo te spreken, verlaten schynt. Het gebeurt wel eens dat de een of ander, die de vloot heeft laten vertrekken, in hegtenis raakt, in welk geval hy gestrengelyk gestraft wordt, niet slegts aan den lyve, door eene geesfeling, maar ook in de beurs, dewyl de Fiskaal zes maanden van deszelfs gagie voor zich ontvangt. Daarenboven worden zy niet zelden naar het Robben-eiland gebannen, om daar onder de andere Bandieten te leven.

Uit het gezegde kunnen wy gemaklyk Voordeelen, die opmaken dat de uitgaande en naar huisvarende Oost-Indische Schepen, waarvan niet een de Kaap mag voorby zeilen (ten zy 'er gewigtige redenen voor zyn) zonder daar te ankeren, en de noodige ververstingen in te nemen, in het Vlek groot en leven veroorzaken. — Doch de Inwoners trekken de grootste voordeelen van de Schepen van vreemde Natien, die, in tyden van vrede met onzen Staat, deze haven gewoon zyn aan te doen, om versch water en allerlei levensmiddelen in te nemen, dewyl zy nergens bekwaamer plaats kunnen vinden om zich van die noodwendigheden te voorzien. — Daarenboven moeten zy menigwerf onkosten maken ter herstellinge van eenige bekomene schade. Hierdoor wordt de afrek van planken, pek,

X. pek, teer, spykers, en ander, gemaakt of
 Hoofdst. Ongemaakt Yzerwerk niet weinig bevorderd.
 — Eindelyk komt hier nog by dat het
 Scheepsvolk, terwyl de Schepen ten anker
 blyven liggen, in het een en ander vry wat
 vertier maakt.

Wyze, waarop de Kaap-
 fche In-
 woners
 de vreem-
 delingen
 ontvan-
 gen en
 behande-
 len.

Zie hier een berigt wegens de wy-
 ze, waarop de Kaapfche Inwoners zich
 jegens de vreemdelingen gedragen. —
 Door Kaapfche Inwoners verftaan wy zoda-
 nigen, die, uit Europa hier gekomen, voor
 als nog in bezetting liggen, of als Vry-
 mannen zich neergezet hebben, en van den
 veldbouw, de wynlezing, of het vee-wei-
 den leven. — Wanneer 'er een Schip
 aanlandt, hebben zy de gewoonte om het
 volk vriendelyk te ontvangen. — De
 vreemdelingen worden van den eenen en
 anderen gehuisvest, naar hunnen ftaat en
 hoedanigheden onthaald, en van allerlei
 gemakken voorzien. Zulken, die by ie
 mand hunnen intrek nemen, en in de kost
 zyn, betalen hoofd voor hoofd, van vyf
 tot twee fchellingen voor alles wat zy noo-
 dig hebben. — Wanneer onder de
 vreemdelingen zich eenigen bevinden, die
 ziek zyn, en, ter oorzaak van hunnen rang
 of middelen, niet verkiezen in het Zieken-
 huis te gaan, zyn 'er vele Burgers, die de
 zodanigen gaarne in hunne huizen nemen,
 hun in alle opzigten de behulpzame hand
 bieden, en niets verzuimen dat tot bevor-
 dering van hunne gezondheid frekken kan.
 — Schoon zulk een zieke vreemdeling
 in het geheel niet van de Kompagnie afhangt,
 maar

maar tot eenigen anderen Europeaanſchen X.
 Landaard behoort, is dezelfs komſt egter Hoofdſt.
 aangenaam, en de zieken worden, in dit
 geval, mede naar hunnen rang, behan-
 deld en opgepaſt. Doch indien 'er vele
 vreemde zieken zyn, zo is de Kapitein van
 het Schip genoodzaakt om een en ſomtyds
 wel twee huizen te huren, zyne zieken
 daarin te leggen, en hun de noodige levens-
 middelen en oppaſing te bezorgen totdat
 zy herſteld zyn. ——— Wanneer het ge-
 beurt dat van de zieken de een of ander
 ſterft, zo is hy verpligt denzelven naar
 zynen ſtaat te laten begraven, het geen
 egter niet kan geſchieden zonder dat
 zulks aan den Gouverneur bekend ge-
 maakt, en zyn verlof 'er toe verzogt
 worde; het welk men begrypt dat nimmer
 geweigerd wordt, ſchoon men voor eenen
 vreemdeling, wegens de koſten der begra-
 veniſſe, tweemaal zo veel moet betalen als
 voor eenen Hollander. ——— Uit het een
 en ander begrypt men dat de bewoners van
 de Kaap dikwyls groot voordeel kunnen
 doen, met plaatſen in hunne huizen te ver-
 huren. Zy maken, in den prys, dien zy
 hier voor ſtellen, groot onderſcheid tuſſchen
 zodanigen, die in dienſt van de Nederland-
 ſche Kompagnie zyn, en tuſſchen zulken,
 die in dienſt van eene vreemde Mogenheid
 ſtaan. ——— Dit onderſcheid ſteunt voor-
 namelyk daar op, dat de laatſtgemelden
 zelden aan de Kaap komen, zonder veel
 Koopmanſchap mede te brengen, die zy
 daar zeer duur zoeken te verkoopen, het
 geen

X. geen de Bedienden van de Kompagnie niet ge-
 Hoofdst. voeglyk kunnen doen, omdat zy zich in gevaar
 zouden stellen van door den Fiskaal over-
 vallen te worden. ——— Uit dien hoofde
 agten de Inwoners het ook niet onredelyk,
 hunne huizen en levensmiddelen voor vreem-
 den op eenen hooger prys te stellen dan voor
 de Hollanderen, opdat niet al te veelgelds
 uit de plaatse hunner inwoninge worde mede-
 genomen.

Voor-
 naamste
 inkomsten
 van de
 Bewone-
 ren ten
 platten
 lande.

De voornaamste inkomsten der geen-
 die het platte Land bewonen, bestaan in
 't geen zy by het verkoopen van Vee en
 Boter ontvangen. ——— Men vindt 'er,
 die twee- of driemaal in het jaar zestig of
 tagtig uren gaans komen reizen om hunne
 waar ter markt te brengen. Zy hebben
 doorgaans een groot vat vol oude Boter
 by zich, die zy verkoopen om zich van
 de noodige levensmiddelen te kunnen voor-
 zien. Deze Boter kost aan de Kaap door-
 gaans zes stuivers het pond, maar de ver-
 sche Boter is 'er merklyk duurder, en wordt
 somtyds verkogt voor zestien stuivers. De
 Hollandsche, welke men uit de Pakhuizen
 van de Kompagnie krygt, moet wel eens
 twaalf stuivers gelden. Het is naauwlyks te
 begrypen dat in een Land, waar de voor-
 naamste bezittingen in Vee bestaan, de Bo-
 ter en Melk zo hoog in prys zyn: men
 maakt 'er slegts weinig Kaas, en dezelve is
 nog vry slegt. De gegoede Inwoners zyn
 gewoon Hollandsche Kaas by de oude Bo-
 ter te eten, om daardoor den onaangena-
 men smaak weg te nemen. Men moet er-
 ken.

kennen dat de moeilykheid in het melken van de Koeyen, welke hier veel onhandelbarer zyn dan in Europa, en de gewoonte om dit werk aan de slaven over te laten, de melk zelfs by die Landbouwers, welke best van Vee voorzien zyn, vry wat schaarsch maakt. Ook geven de Koeyen hier minder melk dan in Europa ———

De la Caille verhaalt dat hy eenige dagen zyn verblyf gehouden heeft in eene woning in de groene Kloof, waartoe meer dan 200 Hoornbeesten behoorden, en waar men alle ogtenden eene halve uur vergaan moest om melk te halen, die men by de koffie kon gebruiken. — De schaarschheid van dezelfde is oorzaak dat de kinderen met vleeschnat en niet met pap gevoed worden.

X.
Hoofdst.

Wy vinden aangeteekend dat de Inwo- De bewo-
ners van de Kaap nog ver af zyn van de ners van
konst te verstaan om alle mogelyke voor- de Kaap
deelen van het land te trekken. In den weten
beginne der volkplantinge hebben zy proe- alle de
ven gedaan om de geschiktste tyden tot des- voordee-
zelfs bearbeiding te vinden, en om te ont- len niet
dekken wanneer men den grond moest be- van het
mesten en bezaayen: maar sedert heeft men Land te
hierin blootelyk berust, zonder zich te be- trekken,
kommeren om de Wynen behoorlyk te be- welke
reiden en te bewaaren. De Wyn, welken het zoude
men hier inoogst, zoude zekerlyk zo goed kunnen
zyn als de beste Fransche Muskaatwijn, in- verschaf-
dien men de Wyngaarden maar niet al te fen.
dikwerf mestte, en den Wyn wel wist te
bereiden en te behandelen. Om denzelven

X. te bewaren moeten zy dien zo fterk zwa-
 Hoofdst. velen, dat hy niet flegts zeer fcherp,
 maar zelfs onaangenaam wordt om ge-
 dronken te worden. De Generaal Imhof
 hadt een man van Frankfort ontboden,
 dien hy meende zeer bekwaam te zyn tot
 het doen der noodige ontdekkingen om den
 Wyn te bereiden en te bewaren; doch die
 perfoon, niets wetende dan van de wyze
 om den Rynfchen wyn te behandelen,
 vond, na omtrent vyf jaren aan de Kaap
 gewoond te hebben, middel om met eene
 ryke Weduw te trouwen, werd zelf Wyn-
 koopier, en zocht geen middel om de Wynen
 anders te behandelen dan in zyn Vaderland
 gebruiklyk was.

Andere
 oorzaken,
 die de
 voordee-
 len, wel-
 ke de be-
 woners
 van het
 platte
 Land van
 hunne
 waaren
 zouden
 kunnen
 trekken,
 merklyk
 vermin-
 deren.

Het is hier de gewoonte alles op wagens,
 die niet zeer lang en vry smal zyn, te ver-
 voeren. Schoon men geen gebrek aan Os-
 fen en zelfs niet aan Paarden heeft om deze
 Wagens te trekken, is het egter zeker dat
 de wyze om met dezelve te reizen vry
 kostbaar valt: zulk een Wagen kost zelden
 minder dan tusfchen de twee of driehonderd
 Hollandfche Guldens; en wanneer zy, die
 ver van het vlek af wonen, en grote Bergen
 over moeten, zich van deze voertuigen
 bedienen, vallen de togten hun dikwyls
 zeer lastig, niet zo zeer door het geweldig
 hofen, het welk door de ongelykheid van
 den weg veroorzaakt wordt, als wel door den
 tragen fpoed, welken de Ofsen in het voort-
 gaan maken. — Men moet ondertusfchen
 menigvuldige reizen naar de Kaap doen om
 de granen over te brengen; en dit is oor-
 zaak

zaak dat men juist geene merkelyke voor- X.
deelen trekt van woningen, die op eenen Hoofdst.
groten afstand van het Vlek gelegen zyn,
en dat men daar, om winst te doen, de
Landeryn genoegzaam tot niets anders dan
tot weiden voor het Vee kan gebruiken.
Ondertusfchen houdt men op de meesten
dier woningen eene meenigte Paarden,
die het geheele jaar door met grote troepen te
weide gaan, en niets anders te doen hebben
dan het koorn, nadat het ingeogst is, te
treden, en de egge, na den zaityd, te trek-
ken. Niemand heeft het nog durven wagen
hun eenen enkelen zak koorn op te leggen
om dien dus naar de Kaap te vervoeren;
hierdoor zoude men egter, alles wat de wa-
genskosten, kunnen uitwinnen. — Mis-
fchien is de figuur, welke de zakken hier
hebben, wel eene der oorzaken waarom dit
nog niet in gebruik gebragt is, dewyl de-
zelve zeer lang en tevens zeer breed
zyn.

Met het beste koorn der waereld hebben Oorza-
de meeste Bewoners van het platte Land ken
zeer flegt Brood. Dit fpruit gedeeltelyk waarom
uit de gebreklykheid van hunne hand- wind- velen hier
en water- molens. Zy malen het koorn niet van zeer
dan ten halven, velen schillen het naauw- goed
lyks: men zondert de zemelen niet van koorn
het meel af, en dus is het Brood flegt
op eene behoorlyke wyze toebercid, zodat Brood
men fomtyds de graankorreltjes, waaruit het bakken
bestaat, kan tellen. De meesters en flaven
eten van het zelfde Brood. Men moet egter
erkennen dat'er eenige Boeren zyn, die vry

X. goed Brood voor hunne tafel weten te bakken.

Hoofdst. Schoon 'er grote overvloed van versch vleesch en visch aan de Kaap gevonden wordt, zyn egter de Inwoners gewoon elkanderen op gezouten of gerookt vleesch en visch te onthalen; of zelfs op gedroogden visch, dien zy, lugtig opgebraden, met peper eten, terwyl zy 'er brood, in warm water gedoopt, by gebruiken. De Vrouwen zyn zeer gezet op allerlei vrugten, die in azyn ingelegd, en waarby geene Speceryen gespaard zyn. De Abt *de la Caille* verhaalt dat hy op verscheidene plegtige maaltyden geweest is, waar de hoofdschotels bestonden uit harden en geelen stokvisch, en uit half verrotte Europische hammen. Het spek vertoonde zich zeer geel, en had eenen garstigen smaak: men was egter wel op zyne hoede van het versche vleesch niet aan te raken, schoon het in eenen ryken overvloed was opgedist, hoewel om geene andere reden dan om het getal der geregten te vermeerderen. Hy voegt 'er by dat zekere Vrouw, die op het land woonde, en eenen haarer vrienden aan de Kaap was komen bezoeken, na het bywonen van een dergelyke maalyd ongesteld werd, en zelfs weinige dagen daarna overleed. Men meende dat haare ziekte voornamelyk was veroorzaakt door het eten van niets anders dan versch vleesch. De beste geschenken, welke de Kapiteins der Schepen, die aan de Kaap uitrusten, doen kunnen, bestaan

in

in stukken vleesch, die in Europa gezouten, **X.**
 en ten gebruike van het scheepsvolk mede **Hoofdst.**
 genomen zyn. Hoe zwarter dit vleesch 'er
 uit ziet, hoe meer het naar den smaak is
 der Inwoneren.

De la Caille, van de spyzen, die aan de Oordeel
 Kaap in gebruik zyn, sprekende, zegt van den
 dat hy 'er de meeste Aardgewasfen zo **Abt de**
 goed bevonden heeft als die, welke in **La Caille**
 Frankryk gegeten worden: alleenlyk maakt **over de**
 hy eene uitzondering ten aanzien van de **Aardge**
 Sparfies, en teekent ook aan dat de Sel- **wasfen en**
 dery hier zeer klein valt. Daarentegen zyn **Vrugten**
 'er, volgens zyn berigt, de geele Wortelen **aan de**
 uitmuntend, zelfs wanneer zy raauw ge- **Kaap.**
 geten worden: ook heeft men 'er zeer goede
 Kool. Onder de Vrugten had hy 'er geene
 gevonden, die zo goed waren als in Frank-
 ryk, uitgezonderd Perfikken en Abrikoozen.
 Pruimen vond hy 'er niet naar zynen smaak:
 men heeft 'er eenige Appelen, die vry goed
 zyn, maar naauwlyks eene aangename Pecr
 dan alleen de Bergamot. De Vygen zyn 'er
 middelmatig; de Oranjeappelen, schoon
 'er byna geene foort van dezelve ontbreekt,
 kunnen niet halen by die, welke men in
 Portugal vindt. De Aardbeziën zyn 'er
 goed, en de meeste Druiven uitmuntend.
 Men heeft 'er weinige Kerfen, Krieken of
 Moerellen, die zo zoet zyn als in Frankryk,
 en genoegzaam geene Kruisbeziën. Nooten
 zyn 'er in groten overvloed, maar de ge-
 noemde Schryver zegt dat hy derzelve Pit-
 ten nimmer gegeten heeft, dewyl dezelve
 fchielyk, nadat de vrugt van den Boom af

X. is, oneetbaar worden. De Meloenen zyn
 Hoofdst. alleenlyk goed in het eerste, of uiterlyk nog
 in het tweede jaar, nadat het zaad uit
 Europa gekomen is, maar verbasteren al-
 len in het derde jaar. ——— Behalven de-
 ze vrugten, die allen aan de Kaap zyn
 gebragt, verzekert hy dat 'er, onder
 de natuurlyke voortbrengfels des Lands,
 eenige gevonden worden, welke vry zoet
 zyn, te weten de Hottentotsche Vygen,
 Druiven, en verscheidene soorten van Be-
 ziën, welke de Zwartten eten, wanneer zy
 ze kunnen magtig worden. ——— Hoe
 overvloedig de Vrugten en Aardgewasfen
 aan de Kaap ook zyn mogen, kan men ze
 egter zelden bekomen, zonder dat men 'er
 ryklyk voor betale. By *de la Caille* vindt
 men gemeld dat, toen hy zich aan de Kaap
 bevond, een bosch Wortelen voor niet min-
 der dan twee Hollandische stuivers te koop
 was; en dat het geen men tot dien prys kocht
 nog zeer gering, en naauwlyks genoeg-
 zaam was om 'er een middelmatig schoteltje
 mede te vullen.

Traag-
 heid der
 Europe-
 nen aan
 de Kaap.
 De Abt beschryft de Europeanen, die
 aan de Kaap wonen, als lui en traag van
 aart, en ongenegen om zich op nieuwe ont-
 dekkingen ter verbeteringe van hunne
 neeringen en hanteeringen toe te leggen.
 Dit blykt onder anderen uit de weinige
 moeite, welke zy nemen om goede Boter te
 maken. Wanneer de Koeyen gemolken
 zyn, doen zy de melk in eene grote
 karn: zy wagten twee of drie dagen, tot
 dat de karn half vol is: vervolgens klut-
 sen

fen zy de melk , zonder eenigen verderen X.
 on slag. De beste Kaapfche Boter wordt Hoofdft.
 derhalven zo hoog niet gewaardeerd als die,
 welke uit Europa komt. ——— Men
 brouwt aan de Kaap zeer flegt Bier, het zy
 zulks voortkomt uit onkunde of uit luiheid,
 of omdat men bedorven Hopgebruikt: dus
 bedient men zich voornamelyk van het Bier,
 het welk men uit Holland doet overkomen.
 Verrrogende luiden koopen het Hollandfche
 Bier by de ton, die omtrent honderd en
 tagtig flusfen bevat, en iedere fles 'komt
 'er 12a genoeg op drie ftuivers. Wy
 ders is het hier, by het geven van goede
 maaltyden, gebruiklyk den gasten, nadat zy
 twee of drie glazen wyn gedronken hebben,
 bier aan te bieden

Kolbe zegt, onder de weinige byzonder Aanmer-
 heden, welke hy wegens de zeden der Eu. kingen
 ropeanen aan de Kaap heeft aangeteekend, over de
 dat de Vrouwen hier zeer wellustig zyn, zeden der
 waarvan hy, onder anderen, de oorzaak Kaapfche
 ftelt in de van kindsbeen af gewone levens Vrouwen.
 wyze. Zy worden namelyk door flavinnen
 of Hottentotsche Vrouwen opgepast, van
 welken zy weinig goeds kunnen leeren, om-
 dat derzelve gedrag niet op eene redelyke
 wyze is ingerigt. Wanneer zy kunnen loo-
 pen, en een weinig in jaren toenemen,
 blyven zy nog onder het opzigt van dezelf-
 de perfonen; van tyd tot tyd wordt de
 gewoonte om haare dagen in luiheid en le-
 digheid door te brengen fterker, en vele
 zyn, wanneer zy huwbare jaren bereikt
 hebben, verflaafd aan driften, die haar aan-

X. zetten om de wetten van eere en betamelijkheid te schenden. — Anderen hebben van de Kaapfche Vrouwen gunstiger berigt gegeven. Men vindt, onder anderen, gemeld dat zy zeer fchoon zyn, een fyn en blank vel hebben, en eene kleur, welke eene frifche gezondheid aanduidt. Zy worden befchreven als de beste Huisvrouwen der waereld, en tevens als zeer goede Meesteresfen en uitmuntende Moeders, dewyl 'er byna geen huis is, dat niet krielt van kinderen. — Zy zyn fterk gehegt aan de gebruiken van het land, in zo verre zelfs dat zy nooit uitgaan, zonder dat haar ftoof haar agter na gedragen wordt door eene huisbediende, die dezelve onder de voeten van haare Meesteresfe plaatst, zoras dezelve gezeten is. Deze gewoonte is des te opmerklyker, omdat in geene van die ftooven vuur gedaan wordt, het geen de lugftreek geheel onnoedig maakt.

Van de
flaven
der Kom-
pagnie.

Wy meenen hier ook in het byzonder te moeten fpreken van de flaven, die in dienst van de Kompagnie zyn, of ook door fomigen der Kaapfche inwoneren gehouden worden. — Wegens de eerstgemelden ftaat aan te merken dat de Kompagnie grote kosten doen moet om dezelve van behoorlyk onderhoud te voorzien, gelyk men ligtlyk zal begrypen, wanneer men flegts overweegt dat zy, volgens het getuigenis van fomigen, ruim zeshonderd in getal zyn. Zy zyn meest allen van Madagaskar van geboorte, en weinigen worden 'er gevonden,

den, die van Kaap Verde, van Guinea, van Congo, van St. Paul, en nog minder die uit Afie, of Oost-Indie herwaards gebragt worden, ten ware de een of andere Scheeps-Officier eenigen met zich gevoerd, en hier verkogt had. — De slaven uit Madagaskar zyn derhalven hier de talrykste en de gemeenste, en zy kunnen niet dan met grote kosten aan de Kaap komen, dewyl men, nadat zy gekogt zyn, een schip moet uitzenden om ze van het gemelde eiland afte halen. — Daarenboven moet de Compagnie de gekogte slaven, zo zy eenigen dienst van dezelve begeert te trekken, voorzien van kost en klederen; en zo 'er eenigen van dezelve krank worden, of een ongeluk krygen, zo is zy verplicht hen zo veel mogelyk te laten genezen, ten ware zy het Kapitaal, aan deze menschen te koste gelegd, wilde verliezen. Wanneer eene aanstekende ziekte onder hen bespeurd wordt, is zy genoodzaakt hun behulpzaam te zyn, dewyl zy anders haar Kapitaal zoude kwyt raken, en de slaven te lang buiten staat zouden blyven om hun gewone werk te verrigten. — Het is zeker dat zy, uit hoofde van hunne levenswyze, die zeer morfig en beestagtig is, voor meer ziekten bloot staan dan andere menschen. Men zag hiervan onder anderen een voorbeeld in den jare 1711, toen 'er eene aanstekende ziekte onder de slaven heerschte, die ook in het volgende jaar aanhield, en waardoor velen schielyk op eene ellendige wyze werden weggerukt. Schoon men niets verzuimde om den voort-

X. gang dier besmettinge te stuiten, mogten
 Hoofdst. egter geene hulpmiddelen baten, zodat men
 eindelyk de slaven van de Burgers verbood
 by dezen te komen, uit vreeze dat de ziekte
 zich verder verspreiden zoude: men hield
 dezelve dus binnen zekere palen, niette-
 genstaande zy aan de helft der slaven het
 leven kostte, waarna zy eindelyk ophield.
 — In zulk een geval moet men het ver-
 lies zekerlyk vergoeden door andere slaven
 te doen overkomen, welke men gantsch
 niet verzekerd is dat gezond of levend aan
 de Kaap zullen gebragt worden. —
 Wanneer men by dit alles voegt dat de
 slaven en slavinnen van woningen voorzien,
 en dat die in behoorlyken staat onderhou-
 den moeten worden, heeft men alle
 reden om vast te stellen dat zy der Kom-
 pagnie zeer duur te staan komen.

Van de levenswyze der slaven.
 Anderen spreekten ook van de levenswyze
 der slaven, en beschouwen dezelve als eene
 voornamelyk oorzaak van de ziekten, welke
 zy meer dan de Europeanen onderhevig
 zyn. Volgens hen wonen 'er ruim zes hon-
 derd by malkanderen in een huis, het welk
 zo groot niet in omtrek en hoogte is, en ook
 zo vele geryfkyheden niet heeft, als eene
 gemeene boerenwoning met de schuur, de-
 wyl het maar twee verdiepingen hoog is,
 op welke eerste een man naauwlyks over-
 eind kan staan, en welke tweede onder het
 dak is. — Wanneer men het gebouw
 van buiten beziet, vertoont de muur
 zich nog al tamelyk hoog, en het dak heeft
 het voorkomen van plat te zyn. Van bin-
 nem.

nen ziet men egter dat op derzelver muur houtwerk rust, die de andere zoldering maakt. Voor aan de straat, tegenover de Kerk, heeft de Opper- en Onder-tuinman ieder eene byzondere woning, agter welke het meisjes School voor de slaven is. Ter zyde, tegens den Tuin van de Kompagnie, heeft de Oppertuinman nog eene grote kamer, waarin het zaad der gewasfen bewaard wordt. Deze kamer stoot van binnen, naar de plaats toe, aan het School van de jongens der slaven, wier Leermeester in het zelve zyne woning heeft, even als de Meesteres der Meisjes in het haare. — De overige ruimte van dit gebouw, boven en beneden, is de woonplaats van de zeshonderd slaven en slavinnen; bestaande alles met malkanderen in een langagtig vierkant, omtrent zo groot als een Boerenhof, die van alle zyden bebouwd is, en van binnen een groot open plein heeft.

Deze is, zo min boven als beneden, in byzondere kamers of vertrekken verdeeld, maar maakt slegts een enkel vertrek uit, waarin ter wederzyde planken langs den muur gemaakt zyn, welke den bewoners voor bedsteden moeten dienen. Mannen en vrouwen hebben dus geene afgezonderde slaapplaatsen, tenzy ze die zelve eenigszins maken, door een stuk katoen, of een lap van cenige andere stofse om de planken te hangen, om dus den schyn te hebben dat zy alleen zyn, en van niemand gezien worden. Deze woning gelykt, om kort te gaan, zeer wel naar eene barak of loots, waar.

X.

Hoofdst.

Vertrek,
waarin
de slaven
gehuis-
vest zyn.